

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ทางการแพทย์และการสาธารณสุขในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 76 (5) (7) (8) และ (9) แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการยา จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิก ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้าน ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2537

ข้อ 2. ให้ยาแผนโบราณตามต่อไปนี้ เป็นยาสามัญประจำบ้าน

1. ยาขับลม แก้อืดท้องอืด ท้องเฟ้อ

1.1 ยาประสะกะเพรา ยาวิสัมพยาใหญ่ ยาประสะกานพลู ยาแสงหมึก ยามันชธาตุ ยาประสะเจตพังคี ยามหาจักรใหญ่ ที่มีส่วนผสมประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุ ตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

1.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ชิง ข่า ตะไคร้ กานพลู สะระแหน่ โหระพา กะเพรา ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย กระเทียม หอมแดง กะทือ ไพล เม็ดพริกไทย เจตพังคี ลูกกระวาน จันทน์เทศ อบเชย ดีปลี มหาหิงค์ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกเฒ่า ลูกผักชีลา เปราะหอม ขี้พริก สะค้าน เกล็ดสะระแหน่ การบูร ผิวและใบมะกรูด ผิวและใบมะนาว สมัดน้อย สมัดใหญ่ โดยสูตรส่วนผสม วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

2. ยาถ่าย ยาระบาย

2.1 ยาตรีหอม ยาธรณีสันตะฆาต ยาถ่าย ที่มีส่วนผสมประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

2.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ยาตำ โกรฐน้ำเต้า มะขามแขก ฝักคูณ ขี้เหล็ก สมอไทย น้ำมันมะพร้าว ดีเกลือ ชะเอมไทย อ้อยสามสวน ชุมเห็ดเทศ เกลือสินเธาว์ เกลือเทศ สลัดได รากทองแตก มะขามป้อม มะขามเปียก โดยสูตรส่วนผสม วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

3. ยาแก้ท้องเสีย

3.1 ยาเหลืองปิดสมุทร ยาธาตุนคร ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

3.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ใบฝรั่ง เปลือกมังคุด เปลือกทับทิม เปลือกขี้เฒ่า รากกระท้อน รากมะพร้าว รากตาล รากลาน เปลือกต้นไผ่น้ำ เปลือกต้นมะขาม เปลือกฝักเพกา หมากรูด ขุนนดิบ ใบชา ครั่ง สีเสียด เปลือกชาก เปลือกแค เปลือกมะเดื่อชุมพร ขมิ้นชัน ลูกเบญจกานี โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

4. ยาแก้ไข้

4.1 ยาจันทน์ลีลา ยาประสะจันทน์แดง ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

4.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ สะเดา หญ้านาง หญ้าแพรก บอระเพ็ด ชิงช้าชาลี ลูกใต้ใบ ฟ้าทะลายโจร รากคนทา รากมะเดื่อชุมพร รากชิงช้า รากท้าวยายม่อม จันทน์เทศ จันทน์แดง ใบพิมเสน โกงสุก้านพร้าว โกงสุบ โกงสุจุพาลัมพา รากปลาไหลเผือก ลูกกระดอม หญ้าตีนนก พญามือเหล็ก ต้นเหมือดคน รากไคร้เครือ กรุงเขมา เมล็ดในฝักเพกา ขี้กาทั้งสอง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

5. ยาแก้ร้อนใน

5.1 ยาเขียวหอม ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

5.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ผักกาดน้ำ เมล็ดมะกอก หญ้าใต้ใบ ใบพิมเสน จันทน์แดง จันทน์เทศ ฟ้าทะลายโจร แฝกหอม ผักกระโถม ใบสันพร้าวหอม ผลมะระขี้นก ลูกมะคำดีควายเผ่า ดอกจี่ว ใบตำลึง บอระเพ็ด โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

6. ยาบรรเทาหัด อีสุกอีใส

6.1 ยามหานิลแห่งทอง ยาเขียวหอม ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

6.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ จันทน์เทศ จันทน์แดง ใบพิมเสน ใบหญ้านาง ใบมะระ รากมะเดื่อชุมพร รากชิงช้า รากหญ้านาง รากคนทา รากท้าวยายม่อม ผักกระโถม ใบสันพร้าวหอม ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง มหาสดำ ไคร้เครือ เนระพูสี

ลูกมะคำดีควาย รากมะนาว รากมะกรูด รากมะปราง รากมะเฟือง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

7. ยาแก้ลมวิงเวียน

7.1 ยาหอมเทพจิตร ยาหอมทิพโอสถ ยาหอมอินทจักร์ ยาหอมนวโกฐ ที่มี ส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

7.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ เกสร ทั่งห้า กฤษณา สมุลแว้ง โยธูปงปลา โยธูปกระดูก เปราะหอม แผลงหอม อบเชย ชะมด เทียนทั้งห้า พิมเสน เกล็ดสระระแหง โยธูปหัวบัว โยธูปเชียง กระลำพัก ขอนดอก หญ้าฝรั่ง จันทน์หอม จันทน์เทศ เปลือกชะลูด กานพลู จันทน์ชะมด ผิว ดอก ใบส้ม โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาด บรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

8. ยาแก้ไอ

8.1 ยาอำมฤควาที ยาประสะมะแว้ง ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาด รับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

8.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ มะแว้ง ชะเอมเทศ สมอเทศ มะขามป้อม ส้มป่อย ใบสวาด มะนาว มะเขือขื่น กฤษณา รากส้มกุ้ง มะขามเปี้ยก โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการยา

9. ยาบำรุงร่างกาย

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ระวังอม โยธูปเชียง โยธูปหัวบัว โสม เห็ดหลินจือ เหี่ยวหมู กระชาย กำลังวัวเถลิง กำลังหนุมาน กำลังข้างสาร เม็ดข่อย เปลือกตะโกนา เปลือกทิงถ่อน หัวกวาวเครือ กำลังเสือโคร่ง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

10. ยาบำรุงโลหิต

10.1 ยาบำรุงโลหิต ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุ ตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

10.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ผาง ดอกคำฝอย ผักเป็ดแดง โยธูปเชียง ดอกคำไทย ดอกกรรณิการ์ สนิมเหล็ก โยธูปทั้งห้า แกแล แก่นขี้เหล็ก ว่านสากเหล็ก โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการยา

11. ยาแก้ประจำเดือนไม่ปกติ

11.1 ยาประสะไพล ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุ ตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

11.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ แก่นแสมสาร แก่นแสมทะเล ลูกคัดเค้า หางไหลแดง มะไฟเดือนห้า เอื้องเพชรม้า สารส้ม ฝาง แกลด คำฝอย คำไทย เทียนดำ ไพล ผิวมะกรูด ใบส้มเลี้ยวใบส้มป่อย รากมะดัน เถาคันทั้งสอง ผักเบ็ดแดง ผักเลี้ยงผี ขมิ้นเครือ ว่านชักมดลูก โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

12. ยาขับน้ำคาวปลา

12.1 ยาไฟประลัยกัลป์ ยาไฟห่ากอง ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

12.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ รากเจตมูลเพลิงแดง ขิง ดีปลี พริกไทย ผิวมะกรูด แก่นแสมทะเล ฝาง สารส้ม หัสคุณเทศ หางไหลแดง ว่านชักมดลูก เปลือกมะรุ้ม กระเทียม ข่า ไพล ตะไคร้ โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

13. ยาکشยเส้น หรือยาแก้ปวดเมื่อย

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ เถาวัลย์เปรียง เถาเอ็นอ่อน มะค่าไก่ รากแจง รวงแดง เถาโคคลาน กำแพงเจ็ดชั้น หัวดองดึง หัวกระดาดทั้งสอง หัวอุตพิษ หัวบุก หัวกลอย กำล้งหนุมาน กำล้งเสื่อโคร่ง เถาเมื่อย แล้ฆ่าทะลาย โภกแดง โภกขาว โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

14. ยาขับปัสสาวะ

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ หญ้าคา หญ้าชันกาด ขลุ่ อ้อยแดง โคนกระสุน หญ้าหนวดแมว รากลำเจียก เหง้าสับปะรด รากมะละกอ รากไม้รวก บานไม่รู้โรย ใบอินทนิลน้ำ รากไทรย้อย กระเจี๊ยบ สารส้ม ต้นหงอนไก่ ผักกาดน้ำ โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

15. ยาบรรเทาโรคผิวหนัง

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ โกลูงักกรา อัครีทวาร เพชรสังฆาต ผักแพวแดง แพงพวย เปลือกข่อย ขลุ่ โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

16. ยาถ่ายพยาธิ

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ลูกมะเกลือสด รากทับทิม เมล็ดสะแก และสะแกทั้งห้า รากเล็บมือนาง เปลือกมะหาด ชุมเห็ดเทศ เปลือกต้นไช้เนา ต้นถอบแถบ ปวกหาด ลูกเล็บมือนาง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

17. ยาแก้ทรางตานขโมย

17.1 ยาประสะเปราะใหญ่ ที่มีส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน ขนาดบรรจุตามรายละเอียดในข้อ 3 แห่งประกาศฉบับนี้

17.2 ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ตานทั้งห้า ลูกสะแก เล็บมือนาง ถอบแถบ บอระเพ็ด ขมิ้นอ้อย เปลือกต้นไช้เนา แก่นมะเกลือ งวงตาล ชุมเห็ดเทศ เถาลิ้นเสือ จุกหอม จุกกระเทียม รากทับทิม มะหาด โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

18. ยาบรรเทาอาการผื่นคันตามผิวหนัง

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญคือ ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย ข่า ดอกชุมเห็ดเทศ ใบเล็บมือนาง ข้าวเย็นทั้งสอง ชั้นทองพญาบาท กำมะถันเหลือง น้ำสารส้ม ลินทะเล ดินสอพอง กระเทียม โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

19. ยาแก้กลากเกลื้อน

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ชั้นทองพญาบาท ใบเหียงอกปลาหมอ ใบทองพันชั่ง กะเม็ง ใบน้อยหน่า หนอนตายอยาก กำมะถันเหลือง เม็ดในสบู่ใหญ่ กระเทียม สารส้ม โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

20. ยาแก้หิด

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ เมล็ดในน้อยหน่า กำมะถัน ลูกกระเบา ลูกกระเบียน ลูกสะบ้ามอญ โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

21. ยาบรรเทาฝีแผล

ตำรับยาที่มีตัวยาดังต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ว่านหางจระเข้ ขมิ้นอ้อย ด้อยติ่ง หมากดิบ สีเสียด เสน ยางสน ใบมะกา กำมะถันเหลือง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

22. ยาทาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

ตำรับยาที่มีตัวยาต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ว่านหางจระเข้ ว่านหางช้าง ดินสอพอง ขมิ้นอ้อย ขมิ้นชัน พิมเสน การบูร เกล็ดสระระแหง ลิ่นทะเล โดยสูตร ส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการยา

23. ยาบรรเทาอาการปวดเมื่อย และแมลงกัดต่อย

ตำรับยาที่มีตัวยาต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ เกล็ดสระระแหง พิมเสน การบูร น้ำมันยูคาลิปตัส เกล็ดพังพอน น้ำมันอบเชย น้ำมันกานพลู น้ำมันเขียว น้ำมันระกำ ตะไคร้หอม ว่านเพชรหึง โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

24. ยาบรรเทาอาการเจ็บคอ

ตำรับยาที่มีตัวยาต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ฟ้าทะเลลาย ไจโร มะขามป้อม ชะเอมเทศ สมอเทศ ลูกเบญจกานี ผักคราด หญ้าดอกขาว น้ำประสานทอง สะตุ พิมเสน โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการยา

25. ยาแก้ลิ้นเป็นฝ้า

ตำรับยาที่มีตัวยาต่อไปนี้ตัวหนึ่งตัวใดหรือหลายตัวเป็นตัวยาสำคัญ คือ ลูกเบญจกานี ชาดก้อน พิมเสน หมึกหอม ลิ่นทะเล ใบสวาด ใบฝรั่ง สีเสียด หมากรูด โดยสูตรส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการยา

ข้อ 3. ให้ยาแผนโบราณซึ่งมีชื่อ ส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน คำเตือนและขนาดบรรจุ ต่อไปนี้ เป็นยาสามัญประจำบ้าน

(1) ยาประสะกะเพรา

วัตถุดิบส่วนประกอบ พริกไทย ชิง ดีปลี กระเทียม หนังกิ่งละ๒ ส่วน ชะเอมเทศ มหาหิงคุ์ หนังกิ่งละ 8 ส่วน เกล็ดสินเธาว์ หนังก 1 ส่วน ผิวมะกรูด หนังก 20 ส่วน ใบกะเพรา หนังก 47 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนังกเม็ดละ 0.1 กรัม

สรรพคุณ แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ละลายน้ำสุก หรือน้ำใบกะเพราต้ม แก้ท้องแน่นจุกเสียด ใช้ไฟลเผาไฟพอสูก ผ่นแทรก

ขนาดรับประทาน รับประทานเช้า เย็น

เด็กอายุ 1-3 เดือน ครั้งละ 1-2 เม็ด

เด็กอายุ 4-6 เดือน ครั้งละ 2-3 เม็ด

เด็กอายุ 7-12 เดือน ครั้งละ 4-6 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(2) ยาวิสัยพยาใหญ่

วัตถุประสงค์ประกอบ ลูกผักชีลา ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ 8 ส่วน กระวาน
กานพลู โกงสุล โกงสุลขเมา โกงสุลหัวบัว โกงสุลเขียง โกงสุลจุฬาลัมพา อบเชย สมุลแว้ง สมอเทศ สมอไทย ราก
ไคร้เครือ ว่านน้ำ บอระเพ็ด ขิงแห้ง พญารากขาว หนักสิ่งละ 2 ส่วน ดีปลี หนัก 56 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ท้องขึ้น อืดเฟ้อ จุกเสียด

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 4 ชั่วโมง

ครั้งละ 1 ช้อนชา ใช้น้ำสุกเป็นกระสาย

หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(3) ยาประสะกานพลู

วัตถุประสงค์ประกอบ เทียนดำ เทียนขาว โกงสุล โกงสุลกระดูก กำมะถันเหลือง การบูร
รากไคร้เครือ เปลือกเพกา เปลือกขี้ยาย ใบกระวาน ลูกกระวาน ลูกผักชีลา แผลหอม ว่านน้ำ หัวกระชาย
เปราะหอม รากแฉง กรุงขเมา หนักสิ่งละ 4 ส่วน รากข้าวสาร เนื้อไม้ ลูกจันทน์ ขมิ้นชัน หนักสิ่งละ 8 ส่วน ขิง
แห้ง ดีปลี หนักสิ่งละ 3 ส่วน ไพล เจตมูลเพลิงแดง สะค้าน ข่าพลู หนักสิ่งละ 2 ส่วน เปลือกขิก หนัก 10 ส่วน
พริกไทย หนัก 1 ส่วน กานพลู หนัก 131 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ปวดท้อง เนื่องจากธาตุไม่ปกติ ใช้ไพลเผาไฟฝนกับน้ำปูนใส ถ้าน้ำกระสาย

ไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(4) ยาแสงหมึก

วัตถุประสงค์ประกอบ หมึกหอม จันทน์ชะมด ลูกกระวาน จันทน์เทศ ใบพิมเสน ลูก
จันทน์ ดอกจันทน์ กานพลู ใบสันพร้าวหอม หัวหอม ใบกะเพรา หนักสิ่งละ 4 กรัม พิมเสน หนัก 1 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก่ตัวร้อน ละลายน้ำดอกไม้มเทศ

แก้ท้องขึ้น ปวดท้อง ละลายน้ำใบกะเพราต้ม

แก้ไอ ขับเสมหะ ละลายน้ำลูกมะแว้งเครือ หรือลูกมะแว้งต้นกวาดคอ

แก้ปากเป็นแผล แก้ละออง ละลายน้ำลูกเบญกานี่ฝนทาปาก

ขนาดรับประทาน

ใช้กวาดคอวันละ 1 ครั้ง หลังจากนั้นรับประทานทุก 3 ชั่วโมง

เด็กอายุ 1-6 เดือน ครั้งละ 2 เม็ด

เด็กอายุ 7-12 เดือน ครั้งละ 3 เม็ด

ขนาดบรรจุ 12 เม็ด

(5) ยามันทธาตุ

วัตถุประสงค์ประกอบ โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตักแตน รากไคร้เครือ ลูกผักชีล้อม ลูกผักชีลา การบูร กระเทียม เปลือกสมุลแห้ง เปลือกโมกมัน จันทน์แดง จันทน์เทศ กานพลู ดีปลี รากข้าพลุ เกาสะค่าน รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยล่อน ลูกจันทน์ หนักสิ่งละ 1 ส่วน ชิง ลูกเบญกานี่ หนักสิ่งละ 3 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ธาตุไม่ปกติ แก้ท้องขึ้นท้องเฟ้อ

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก

เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนชา ละลายน้ำสุก

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(6) ยาประสะเจตพังคี่

วัตถุประสงค์ประกอบ ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ใบกระวาน กานพลู กฤษณา รากไคร้เครือ การบูร ลูกสมอทะเล พญารากขาว เปลือกหว่า เกล็ดสินเธาว์ หนักสิ่งละ 1 ส่วน พริกไทยล่อน บอระเพ็ด หนักสิ่งละ 2 ส่วน ข่า หนัก 16 ส่วน ระย่อม หนัก 2 ส่วน เจตพังคี่ หนัก 34 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้กษัยจุกเสียด

ขนาดรับประทาน รับประทานเช้าและเย็น ก่อนอาหาร

ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(7) ยามหาจักรใหญ่

วัตถุประสงค์ประกอบ โกฐสอ โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐก้านพร้าว โกฐกระดูก เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาลี สมอไทย (เอาแต่เนื้อ) สมอพิเภก (เอาแต่เนื้อ) มะขามป้อม (เอาแต่เนื้อ) ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู ชะเอมเทศ เมล็ดโหระพา ลูกผักชีลา สารส้ม ขมิ้นอ้อย หัวกระเทียม หนักสิ่งละ 1 ส่วน ยาดำสะตุ หนัก 4 ส่วน ใบกระพังโหม หนัก 30 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ลมทราง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดรับประทาน เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 1 - 3 เม็ด

เพิ่มและลดได้ตามส่วน รับประทานกับน้ำสุกก่อนอาหาร เข้า - เย็น

ขนาดบรรจุ 10 เม็ด

(8) ยาตรีหอม

วัตถุดิบประกอบ เนื้อลูกสมอเทศ เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม ลูกผักชีลา
หนักสิ่งละ 4 ส่วน รากไคร้เครือ โกงสุล ชะเอมเทศ ลูกชั้ดคั่ว หนักสิ่งละ 1 ส่วน เนื้อลูกสมอไทย โกงสุ่น้ำเต้า
ใหญ่หนึ่งลูก หนักสิ่งละ 22 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้

ขนาดรับประทาน รับประทานก่อนอาหารเช้า

เด็กอายุ 1-2 เดือน ครั้งละ 2-3 เม็ด

เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 4-5 เม็ด

เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 6-8 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(9) ยาธรณีสันตะฆาต

วัตถุดิบประกอบ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัว
ดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว ขิง ชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกงสุ
กระดุก โกงสุเขมา โกงสุ่น้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 ส่วน ผักแพวแดง เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ 2 ส่วน เนื้อลูก
สมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ 6 ส่วน รงทอง (ประสะแล้ว) หนัก 4 ส่วน ยาดำ หนัก 20 ส่วน พริกไทย
ล่อน หนัก 96 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้กษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

ครั้งละ 1/2-1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน

คำเตือน คนเป็นไข้ หรือ สตรีมีครรภ์ ห้ามรับประทาน

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(10) ยาถ່าย

วัตถุดิบประกอบ ใบมะกา ใบมะขาม ใบส้มป่อย หญ้าไทร ใบไม้ป่า ฝักคุณ ราก
ขี้กาแดง รากขี้กาขาว รากตองแตก เถาวัลย์เปรียง หัวหอม ฝักส้มป่อย สมอไทย สมอติ้ว หนังกิ่งละ 1 ส่วน
ขี้เหล็กทั้ง 5 หนักร 1 ส่วน ยาดำ หนักร 4 ส่วน ดีเกลือฝรั่ง หนักร 20 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักรเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ท้องผูก

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน

ครั้งละ 2-5 เม็ด ตามธาตุหนักธาตุเบา

ขนาดบรรจุ 10 เม็ด

(11) ยาเหลืองปิดสมุทร

วัตถุดิบประกอบ แห้วหมู ขมิ้น้อย เปลือกเพกา รากกล้วยดิบ กระเทียมคั่ว ดีปลี
ชันย้อย ครั้ง สีเสียดเทศ สีเสียดไทย ใบเทียน ใบทับทิม หนังกิ่งละ 1 ส่วน ขมิ้นชัน หนักร 6 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักรเม็ดละ 0.1 กรัม

สรรพคุณ แก้ท้องเสีย ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคต้มน้ำปูนใสเป็นกระสาย ถ้าหาน้ำ
กระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน และให้รับประทานร่วมกับน้ำละลายเกลือแกงด้วย

ขนาดรับประทาน รับประทานวันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 10 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(12) ยาธาตุบรรจบ

วัตถุดิบประกอบ ขิง โกงสุรเขมา โกงสุรพุงปลา โกงสุรเชียง โกงสุรหอ เทียนดำ เทียนขาว
เทียนสัตตบุษย์ เทียนยาวพาดณี เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กานพลู การบูร เปลือกสมุลแว้ง ลูก
กระวาน ลูกผักชีลา ใบพิมเสน รากไคร้เครือ ดีปลี เปราะหอม หนังกิ่งละ 4 ส่วน โกงสุรกำพร้าว หนักร 8 ส่วน
เนื้อลูกสมอไทย หนักร 16 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ธาตุไม่ปกติ ท้องเสีย ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้มน้ำปูน
ใส แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทูบชงน้ำร้อน หรือใช้ใบกะเพราต้มน้ำเป็นกระสาย ถ้าหาน้ำ
กระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา

เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนชา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(13) ยาจันทน์ลีลา

วัตถุดิบประกอบ โกฐสอ โกฐเขมา โกฐจุฬาลัมพา จันทน์เทศ จันทน์แดง ลูก
กระดอม บอระเพ็ด รากปลาไหลเผือก หนักสิ่งละ 4 ส่วน พิมเสน หนัก 1 ส่วน

วิธีทำ ชนินดม บดเป็นผง

ชนินเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ตัวร้อน

ขนาดรับประทาน รับประทาน ทุก 4 ชั่วโมง

ชนินดม เด็ก ครั้งละ 1/2-1 ช้อนชา

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1-2 ช้อนชา

ชนินเม็ด เด็ก ครั้งละ 1-2 เม็ด

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 3-4 เม็ด

ขนาดบรรจุ ชนินดม 15 กรัม

ชนินเม็ด 30 เม็ด

(14) ยาประสะจันทน์แดง

วัตถุดิบประกอบ รากเหมือดคน รากมะปรางหวาน รากมะนาว เปราะหอม โกฐ
หัวบัว จันทน์เทศ ผางเสน หนักสิ่งละ 4 ส่วน เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ 1
ส่วน จันทน์แดง หนัก 32 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ไข้ตัวร้อน กระจายน้ำ ละลายน้ำสุกหรือน้ำดอกมะลิ

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา

เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนชา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(15) ยาเขียวหอม

วัตถุดิบประกอบ ใบพิมเสน ใบผักกระฉิม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ใบ
สันพร้าวหอม รากแฝกหอม เปราะหอม จันทน์เทศ จันทน์แดง ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง เนระพูสี พิษนาศน์
มหาสดำ รากไคร้เครือ ดอกพิกุล เกสรบุนนาค เกสรสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 1 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ตัวร้อน ร้อนใน กระจายน้ำ ละลายน้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ

แก้พิษหัด พิษสุกใส ละลายน้ำจากผักชีต้ม รับประทานและชะโลม

ขนาดรับประทาน รับประทานวันละ 4-6 ครั้ง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา

เด็ก ครั้งละ 1-2 ช้อนชา

ขนาดบรรจุ 30 กรัม

(16) ยามหานิลแห่งทอง

วัตถุดิบประกอบ เนื้อไม้เม็ดสะบ้าอมฤตุม หวายตะค้าสุ่ม เม็ดมะกอกสุ่ม
ลูกมะคำดีควายสุ่ม ถ่านไม้สัก จันทน์แดง จันทน์เทศ ใบพิมเสน ใบหญ้านาง หมึกหอม หนักสิ่งละ 1 ส่วน
เบี้ยจั่นคั่วให้เหลือง 3 เบี้ย

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด ปิดทองคำเปลว หนักเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ไข้ แก้กระหายน้ำ แก้หัด อีสุก อีใส

ขนาดรับประทาน	รับประทาน	วันละ 2 ครั้ง
	ผู้ใหญ่	ครั้งละ 3-4 เม็ด
	เด็ก	ครั้งละ 1-2 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(17) ยาหอมเทพจิตร

วัตถุดิบประกอบ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู จันทน์แดง จันทน์ขาว
กฤษณา กระลำพัก ขอนดอก ชะลูด อบเชย เปราะหอม แผลงหอม หนักสิ่งละ 2 ส่วน ผิวมะกรูด ผิวมะขี้หวี่ ผิว
มะนาว ผิวส้มตระกูลส้ม ผิวส้มจีน ผิวส้มโอ ผิวส้มเขียวหวาน หนักสิ่งละ 4 ส่วน ผิวส้มซ่าหนัก 28 ส่วน ดอก
พิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ดอกบัวขม ดอกบัวเผื่อน หนักสิ่งละ 4 ส่วน การบูร หนัก 1 ส่วน
โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐชฎามังสี
หนักสิ่งละ 4 ส่วน เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตึกแตน เทียนยาวพาลี เทียน
สัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 4 ส่วน พิมเสนหนัก 4 ส่วน ดอกมะลิ หนัก 184 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ผสมน้ำดอกไม้เทศ ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลม บำรุงหัวใจ

ขนาดรับประทาน ครั้งละ 5-7 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(18) ยาหอมทิพโอสถ

วัตถุดิบประกอบ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ เกสรบัวหลวง ดอก
กระดังงา ดอกจำปาดอกบัวจงกลนี้ หัวแห้วไทย กระจับ ผาง จันทน์แดง จันทน์ขาว จันทน์เทศ กฤษณา
ชะลูด อบเชย สมุลแว้ง สนเทศ ว่านน้ำ กระชาย เปราะหอม ดอกคำไทย ชะเอมเทศ สุรามฤต ข่าต้น ลูก
จันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ 4 ส่วน โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐ
ก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐชฎามังสี หนักสิ่งละ 2 ส่วน เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียน
ตาตึกแตน เทียนยาวพาลี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ การบูร หนักสิ่งละ 1 ส่วน พิมเสน
หนัก 2 ส่วน

วิธีทำ ชนิดผง บดเป็นผง

ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลม วิงเวียน ละลายน้ำตอกไม้หรือน้ำสุก

ขนาดรับประทาน	ชนิดผง	ครั้งละ 1/2-1 ช้อนชา
	ชนิดเม็ด	ครั้งละ 5-7 เม็ด
ขนาดบรรจุ	ชนิดผง	15 กรัม
	ชนิดเม็ด	30 เม็ด

(19) ยาหอมอินทจักร์

วัตถุประสงค์ประกอบ สะค้าน รากข้าวพลุ ขิง ดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง ลูกผักชีลา โกฐ
สอ โกฐเขมา โกฐก้านพร้าว โกฐฟงปลา โกฐจุฬาลัมพา โกฐเชียง โกฐกั๊กกา โกฐน้ำเต้า โกฐกระดุก
เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาดิ จันทน์แดง จันทน์เทศ เถาเมวกแดง เถาเมวก
ขาว รากหญ้านาง เปลือกชะลูด อบเชย เปลือกสมุลแว้ง กฤษณา กระลำพัก บอระเพ็ด ลูกกระดอม กำยาน
ขอนดอก ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู รากไคร้เครือ ลำพันแดง ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอก
บุปผาค ดอกจำปา ดอกกระดังงา ดอกมะลิ ดอกคำไทย ผางเสน ดีบัว พิมเสน สิ่งละ 1 ส่วน

วิธีทำ ชนิดผง บดเป็นผง

ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หน้าเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลมบาดทะจิต ใช้น้ำดอกมะลิ

แก้คลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำต้ม ถ้าไม่มีใช้น้ำสุก

แก้ลมจุกเสียด ใช้น้ำขิงต้ม

ขนาดรับประทาน	รับประทานทุก 3 ชั่วโมง	
	ชนิดผง	ครั้งละ 1/2-1 ช้อนชา
ขนาดบรรจุ	ชนิดเม็ด	ครั้งละ 5-10 เม็ด
	ชนิดผง	15 กรัม
	ชนิดเม็ด	30 เม็ด

(20) ยาหอมนวโกฐ

วัตถุประสงค์ประกอบ ขิงแห้ง ดีปลี เจตมูลเพลิงแดง สะค้าน ข้าวพลุ หน้าสิ่งละ 3 ส่วน
แห้วหมู โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว โกฐฟงปลา โกฐ
ชฎามังสี เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตักแตน เทียนยาวพาดิ เทียนสัตตบุษย์
เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ สักชี ลูกราชดัด ลูกสารพัดพิษ ลูกกระวาน กานพลู ดอกจันทน์ ลูกจันทน์
จันทน์เทศ จันทน์แดง อบเชยญวน เปลือกสมุลแว้ง หญ้าตีนนก แฝกหอม เปลือกชะลูด เปราะหอม ราก
ไคร้เครือ เนื้อไม้ ขอนดอก กระลำพัก เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก ชะเอมเทศ ลูกผักชีลา ลูก
กระดอม บอระเพ็ด เกสรบัวหลวง เกสรบุปผาค ดอกพิกุล ดอกสารภี ดอกมะลิ แก่นสน หน้าสิ่งละ 4 ส่วน
พิมเสน หน้า 1 ส่วน

วิธีทำ ชนิดผง บดเป็นผง

ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลมคลื่นเหียน อาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำต้ม แก้ลมปลายไข้ ใช้ก้านสะเดา ลูกกระดอม และบอระเพ็ด ต้มเอาน้ำ ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง

ชนิดผง ครั้งละ 1/2-1 ช้อนชา

ชนิดเม็ด ครั้งละ 5-10 เม็ด

ขนาดบรรจุ ชนิดผง 15 กรัม

ชนิดเม็ด 30 เม็ด

(21) ยาอำมฤควาที

วัตถุประสงค์ประกอบ รากไคร้เครือ โกงสุฟงปลา เทียนขาว ลูกผักชีดำ เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก หนักสิ่งละ 7 ส่วน ชะเอมเทศ หนัก 43 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ไอ ขับเสมหะ ละลายน้ำมูกแตรกเกลือ ใช้จับหรือกวาดคอ

ขนาดที่ใช้ ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนชา

เด็ก ลดลงตามส่วน

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(22) ยาประสะมะแว้ง

วัตถุประสงค์ประกอบ สารส้ม หนัก 1 ส่วน ขมิ้นอ้อย หนัก 3 ส่วน ใบสวาด ใบตานหม่อน ใบกะเพรา หนักสิ่งละ 4 ส่วน ลูกมะแว้งต้น ลูกมะแว้งเครือ หนักสิ่งละ 8 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ผสมน้ำสุกแตรกพิมเสนพอควร ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ไอ แก้เสมหะ ละลายน้ำมูกแตรกเกลือรับประทานหรือใช้อม

ขนาดรับประทาน

เด็ก ครั้งละ 1-2 เม็ด

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 5-7 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

(23) ยาบำรุงโลหิต

วัตถุประสงค์ประกอบ ขิงแห้ง ดีปลี เฉากมูลเพลิงแดง สะค้าน ข้าพลุ ขมิ้นเครือ เถามวกแดงกำลังวัวเถลิง ดอกสารภี ดอกพิบูล ดอกบุนนาค เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 ส่วน ดอกจันทร์ ลูกจันทร์ ลูกกระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน โกงสุสอ โกงสุเมมา

โกศหัวบัว โกฐเขียง โกฐจุฬาลัมพา เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอติง เนื้อลูกสมอพิเภก เปลือกชะลูด เปลือก
อบเชยเทศ จันทน์แดง แก่นแสมสาร แก่นแสมทะเล กฤษณา หนักสิ่งละ 1 ส่วน ครั้ง หนัก 8 ส่วน ฝาง ดอก
คำไทย หนักสิ่งละ 10 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ บำรุงโลหิต

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก

ขนาดบรรจุ 30 กรัม

(24) ยาประสะไพล

วัตถุดิบประกอบ ผิวมะกรูด ว่านน้ำ กระเทียม หัวหอม พริกไทย ดีปลี ชিং ขมิ้น
อ้อย เทียนดำ เกล็ดลินเฮอร์ หนักสิ่งละ 8 ส่วน การบูร หนัก 1 ส่วน ไพล หนัก 81 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้จุกเสียด แก้ระดูไม่ปกติ ขับน้ำคาวปลา

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา

ขนาดบรรจุ 30 กรัม

(25) ยาไฟประลัยกัลป์

วัตถุดิบประกอบ พริกไทยอ่อน ชิง ดีปลี กระเทียม หนักสิ่งละ 4 ส่วน .ขมิ้นอ้อย
กะทือ ข่า ไพล เปลือกมะขาม หนักสิ่งละ 5 ส่วน รากเจตมูลเพลิงแดง สารส้ม แก่นแสมทะเล การบูร ผิ
วมะกรูด หนักสิ่งละ 6 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าคู้

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(26) ยาไฟห่ากอง

วัตถุดิบประกอบ รากเจตมูลเพลิงแดง ชิง พริกไทยอ่อน สารส้ม ผักส้มป่อย หนัก
สิ่งละ 1 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าคู้

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนชา ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

(27) ยาประสะเปราะใหญ่

วัตถุดิบประกอบ โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตึกแตน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู จันทน์เทศ จันทน์แดง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกพิบูล เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 1 ส่วน เปราะหอม หนัก 20 ส่วน
วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ ถอนพิษไข้ตานทรายสำหรับเด็ก ละลายน้ำดอกไม้มเทศหรือน้ำสุก

รับประทาน หรือผสมน้ำสุราสุกกระหม่อม

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง ครั้งละ 1/2 - 1 ช้อนชา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

ข้อ 4. ฉลากยาสามัญประจำบ้านตามประกาศนี้ต้องแสดงข้อความดังต่อไปนี้

4.1 ชื่อยาตามที่ระบุในประกาศ ในกรณีเป็นตำรับยาที่มีการกำหนดชื่อยาไว้ในประกาศ

ฉบับนี้

กรณีมีชื่อทางการค้า ให้แสดงชื่อยาตามประกาศควบคู่กับชื่อทางการค้าด้วย

4.2 คำว่า “ยาสามัญประจำบ้าน” ในกรอบสี่เหลี่ยมมีขนาดตัวอักษรที่สามารถอ่านได้

ชัดเจน

4.3 คำว่า “ยาสิ้นอายุ” และแสดงวันเดือนปีที่ยาสิ้นอายุ

ให้ยาสามัญประจำบ้านตามประกาศฉบับนี้มีอายุการใช้ของยาได้ไม่เกิน 2 ปี สำหรับยา
น้ำ และไม่เกิน 3 ปี สำหรับยารูปแบบอื่น เว้นแต่ยาใดที่มีหลักฐานชัดเจนแสดงว่ามีอายุการใช้มากกว่าที่
กำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจขยายอายุการใช้ของยานั้นได้เป็นเฉพาะ
ราย

4.4 ข้อความอื่นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 57(2) แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ซึ่ง
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี

ข้อ 5. ยาสามัญประจำบ้านที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ถือ
ว่าเป็นยาสามัญประจำบ้านต่อไปได้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 6. ให้ผู้รับอนุญาตผลิตยาแผนโบราณที่ประสงค์จะผลิตตำรับยาสามัญประจำบ้านตาม
ประกาศฉบับนี้ ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตำรับยา โดยต้องมีสูตร ส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ

วิธีการใช้ และข้อความคำเตือน ตามประกาศฉบับนี้หรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอนุมัติ
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยา เมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาแล้ว จึงจะผลิตยานั้นได้

ข้อ 7. ให้ผู้รับอนุญาตผลิตยาแผนโบราณที่มีตำรับยาตามประกาศฉบับนี้และได้ขึ้นทะเบียน
ตำรับยาไว้ก่อนที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับที่ประสงค์จะให้ตำรับยานั้นเป็นยาสามัญประจำบ้านโดยไม่
ต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับยาใหม่ ขอแก้ไขรายการทะเบียนตำรับยา ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่
ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 8. ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2542

(ลงชื่อ) กร ทัพพะรังสี

(นายกร ทัพพะรังสี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 67 ง วันที่ 24 สิงหาคม 2542)